

Man får inte utföra riskarbete då man lider av magsjuka oberoende av vad den orsakats av. Vid magsjukesymtom ska man stanna hemma från jobbet. Magsjuk arbetstagare i riskarbete bör snarast ringa företagshälsovården eller hälsocentralen för anvisningar och eventuell provtagning. Personen kan återvända till riskarbete efter att bägge av följande kriterier uppfyllts:

- varit symptomfri i minst 48 timmar och
- fått svar på prover som inte påvisar något smittsamt.

Barn i dagvård eller skola ska vara hemma under de dagar de har symtom, samt två symptomfria dagar. För barnen och äldreboenden betonas hand- och wc-hygienens betydelse.

I EUs och JSMs förordningar (EU 852/2004) står följande riktlinjer;
”Personer som lider av eller är bärare av en sjukdom som kan överföras via livsmedel eller som till exempel har infekterade sår, hudinfektioner, andra sår eller diarré får inte tillåtas att hantera livsmedel eller vistas på en arbetsplats där livsmedel hanteras om det finns risk för direkt eller indirekt kontaminering. Alla personer som har sådana åkommor och som är anställda i ett livsmedelsföretag och som förmodas komma i kontakt med livsmedel skall omedelbart rapportera sjukdomen eller symtomen, och om möjligt deras orsaker, till livsmedelsföretagaren.”

Källor

- Lagen om smittsamma sjukdomar (FFS 1227/2016)
- THL Åtgärdsanvisning för att förhindra salmonellsmitta 21/2017
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 852/2004 om livsmedelshygien, bilaga II
- Jord- och skogsbruksministeriets förordning om livsmedelshygien i anmälda livsmedelslokaler (FFS 1367/2011)

**Kom ihåg!
En tidig utredning kan stoppa
ett större utbrott**

- Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS), tfn *53 55
- Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM), tfn *528 600

**Anvisning vid utbrott eller
epidemi av**

MAGTARMSMITTA

**som t.ex. salmonella,
matförgiftningar och liknande**

Anvisningen fastställd i juni 2016
och gäller tillsvidare
Uppdaterad februari 2020

Ansvariga
ÅHS och ÅMHM

- Två eller flera fall är en epidemi.
- Vid konstaterande av två eller flera sjukdomsfall som kan kopplas samman kontaktas smittskyddsansvarig läkare i primärvården omgående under tjänstetid.
- Kontakt bör även tas vid enstaka fall om stark risk för smittspridning finns.
- Smittskyddsansvarig läkare meddelar vid behov ÅMHM.
- Vid eventuell misstanke om utbrott bör odlingsprov tas från 3-5 insjuknade, för att utreda orsaken samt för att kunna konstatera epidemiskt utbrott.
- *Vårdtagare på institution* hanteras av institutionens ansvarige läkare.
- *Äldre och barn i kommunal omsorg* hanteras av respektive hälsocentral.
- *Personal på olika typer av vårdinrättning* hanteras av respektive företagshälsovård med eventuell kompletterande provtagning och uppföljning vid Hälsocentralen.
- Handläggningen är avgiftsfri om det gäller allmänfarlig, smittsam sjukdom.
- *Kontroller av arbetsutrymmen/kök och serveringslokaler* handläggs av ÅMHM.
- Ta kontakt med smittskyddsansvarig läkare i primärvården eller specialistsjukvården vid frågor.

Bakgrundsinformation

I smittskyddslagen 20 § (FFS 1227/2016) nämns att läkare som konstaterar sjukdomen är i första hand ansvarig för undersökningen och vården av patient som insjuknat i en allmänfarlig eller övervakningssmittsam sjukdom och av andra som eventuellt smittats. Om läkaren inte själv kan vidta åtgärderna ska han eller hon överföra uppdraget på den läkare som i kommunen eller samkommunen för sjukvårdsdistriktet ansvarar för smittsamma sjukdomar.

Enligt 56 § (FFS 1227/2016) angående salmonella klassas följande arbeten som riskarbete:

1) sådana uppgifter i livsmedelslokal som avses i livsmedelslagen (23/2006) som innefattar hantering av oförpackade livsmedel som serveras utan uppvärmning, 2) på en mjölkproduktionsgård utföra andra uppgifter som innefattar mjölkbehandling än mjölkning, om gården levererar mjölken till ett mejeri som inte pastöriserar den.

Arbetsgivaren ska kräva att arbetstagaren lämnar en salmonellautredning innan anställningens början eller om det finns grundad anledning att misstänka att personen är bärare av salmonellabakterier.

Detta gäller också praktikanter, studerande och andra verksamma på arbetsplatsen.

Om salmonella konstaterats gäller följande åtgärder:

För att konstatera att en person som utför riskarbete är fri från salmonella krävs tre på varandra följande negativa resultat från salmonellaodlingar som gjorts med två dygns mellanrum. Antibiotika kan övervägas. Då tas de nya proverna tidigast inom fem dagar från att medicineringen avslutats.

Så länge personen är sjuk ska den vara sjukskriven på vanligt sätt. Om en person i riskarbete måste avhållas från sitt arbete i väntan på negativa salmonellaprover har den rätt till särskild sjukdagpenning från FPA. Behandlande läkare ska kontakta smittskyddsansvarig läkare i primärvården för att ordna detta. På salmonellasmittade som inte utför riskarbete behöver inte uppföljningsprover tas och på familjemedlemmar och andra nära kontakter tas prover endast vid symtom.